

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

שיחות מוסר והדרכה בפרשת השבוע
מיוסדות על שיעוריו, ספריו, וכתבי תלמידיו

פרשת כי תשא

מהדורת כנסת ישראל

לזכות רפואה שלימה

חיה מלכה בת בת-שבע

בתוך שאר חולי ישראל

פרנס השבוע

להנצחות ובירורים: 076-599-4020

לזכות מרדכי וטובה ארמן

ולעילוי נשמת

אלעזר מנחם בן אברהם שמואל
אלטע דבורה בת אשר

חיים שלמה בן דוב בער
גיטל בת מנחם מנדל

ניתן להשיג את החוברת בחינם:

		ירושלים
054-842-7664	רמב"ש ג'2	ארזי הבירה.....053-318-4381
052-710-9132	רמת אברהם	ביהכ"נ הר צבי.....052-763-2150
<u>ביתר עילית</u>		בית וגן.....054-841-9231
058-324-5544	גבעה A	גאולה-זכרון משה.....054-841-7272
052-760-2289	גבעה B	גבעת שאול.....058-325-5458
<u>ערים אחרות</u>		גני גאולה.....058-321-9933
054-840-2444	אלעד	הר נוף.....
055-678-6824	בני ברק	ישיבת מיר.....054-851-9014
054-851-9014	ברנפולד	נוה יעקב.....052-766-5331
058-322-0251	גבעת זאב	סורוצקין.....שער הספר
02-534-2467	טלזסטון	סורוצקין 31
052-447-4126	מודיעין	סנהדריה.....02-536-2280
08-974-3086	קרית ספר	סנהדריה המורחבת.....054-859-3064
052-760-6491	רכסים	
058-328-5464	עזרת תורה	
ספרים ווינקל		
עלי הכהן 15	צומת בר אילן	
ספרי אור החיים	בר אילן 4	
קרית משה.....052-266-9937	רוממה-המ"ג.....058-324-4112	
רחביה.....052-764-3488	רמות.....02-586-0088	
רמת אשכול.....058-718-5065	רמת שלמה.....050-412-7721	
<u>בית שמש</u>		
רמב"ש א'.....058-324-0374	רמב"ש ג'1.....052-767-4151	

לבירורים והנצחות : 076-599-4020

או לקבלת החוברת במייל: ey@torasavigdor.org

צריכים את עזרתכם! נא לתרום בעין יפה!

תרומות חודשיות מומלצות: 10 ש"ח, 20 ש"ח, 50 ש"ח, 100 ש"ח

הנצחת מדור שו"ת - 200 ש"ח

הנצחת חצי פרשה - 500 ש"ח

פרנס השבוע (יותר מאלפיים חוברות!) - 1000 ש"ח

להוספת חוברות באזורכם, נא להוסיף בקשה ולציין אזור המבוקש

ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס

או בנדרים פון: 03-763-0585

קרן מס' 2985

OR AT [TORASAVIGDOR.ORG/DONATE](https://torasavigdor.org/donate) (SPECIFY "TOWARDS HEBREW EDITION")

חוברת מס' 83

הדפסה - "בית הדפוס" 1155-210-077

תורת אביגדור

פרשת כי תשא

מתלהטים אחריו

קולות של רעש

התורה מספרת לנו שכאשר משה רבינו ויהושע בן נון ירדו מהר סיני, הם שמעו מהומה, "את קול העם בִּרְעָה" - קולות חזקים, של אנשים מולהבים ומלוהטים, בקעו ועלו מן המחנה. משה רבינו פונה ליהושע ושואל אותו: "מהו הקול הזה שאני שומע? ממה כולם מתלהבים שם?" וממשיך משה: "אין קול ענות גְּבוּרָה וְאֵין קול ענות חִלּוּשָׁה, קול ענות אֲנֹכִי שֹׁמֵעַ".

אין קול ענות גְּבוּרָה - אין זה קולות של אנשים המודים ומשבחים לה' על ניצחון במלחמה. "אם כך, זה היה מובן" אומר משה. אם הם היו צועקים בהתלהבות: "הודו לה' כי טוב!" - זה מצויין, לכך נועדו הצעקות!

וְאֵין קול ענות חִלּוּשָׁה - זו גם אינה צעקה שבאה מתוך חולשה. אדם המפחד להפסיד במלחמה, וקורא לה' שיעזור לו - גם זה טוב מאוד. ולא רק במלחמה; כל איש מישראל שעובר איזה קושי או סבל, וצועק בהתרגשות לה': "הצילני!" - התרגשות זו אהובה היא לפני המקום. מי שמתרגש וצועק לה' - מראה בזה שרק ה' יכול לעזור לו ולהושיעו.

אבל כאן, אומר משה רבינו ליהושע, אינני שומע קולות כאלו, אלא רק "קול ענות אֲנֹכִי שֹׁמֵעַ" - מה שאני שומע זה קולות, רעש, התלהבות ריקה מתוכן.

חיך תלויים בזה

באותה שעה, בני ישראל ריקדו ופיזזו מסביב לעגל, מתרגשים ומתלהבים מכלום! זהו חטא גדול מאוד! כידוע, עגל הזהב לא היה עבודה זרה, כמו שכתבו הכוזרי והרמב"ן, אבל העגל היה דבר של כלום ואפסיות! יהודים אינם מתרגשים משום דבר חוץ מהקב"ה! מי שמתלהב מדבר אחר, זוהי התלהבות מכלום! מי שמתרגש מדברים שאינם קשורים לקב"ה, דומה לעובד עבודה זרה. משה רבינו החליט שאי אפשר להוריד את התורה לאנשים שאינם יודעים ממה יש להתרגש וממה אסור להתרגש.

במלים אלו "קול ענות אֲנֹכִי שֹׁמֵעַ" - משה רבינו לימד אותנו יסוד חשוב: שעלינו להיזהר ממה אנו מתרגשים בחיים. להתלהב ממהו - זהו דבר הדורש הצדקה. רגש ההתלהבות ניתן לנו אך ורק כדי שנשתמש בו לעניינים הנוגעים לעבודת ה'. זאת אומרת ש"קול ענות" - להתרגש מדבר שאינו כלום, זוהי טעות חמורה, כי צורת חייו של האדם תלויה בדברים מהם הוא מתרגש.

מהו "הלל"?

בספר תהילים אנו מוצאים שוב ושוב את הביטוי "הללוי-ה". אנו אומרים את זה שוב ושוב ואיננו שמים לב למה שאנחנו אומרים. מה הפירוש "להלל"? הכוונה אינה כפי שרגילים לחשוב, "לשבח את ה'". יש הבדל גדול בין המושג "להלל" לבין שאר הלשונות של שבח, "לְשַׁבַּח לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדִּיר לְכַבֵּד לְעֲלֶה וּלְקַלֵּס" - כל אחת מאלו היא לשון מיוחדת של שבח, אבל "הלל" הוא דבר אחר לגמרי.

המלה "הלל" פירושה "להשתולל". איך אני יודע? מהפסוק "אֶמְרָתִי הִלְוִלִים אֶל תְּהִלּוֹ" (תהילים עה, ה). "הלל" היא מלה המתפרשת על פי האופן שבו היא נשמעת. המלה מתאימה להיקרא בצעקה, זוהי מלה של התלהבות. כאשר אנשים משתכרים הם צועקים "הללו!", אבל בדרך כלל זו אינה התלהבות מזה. הם צועקים "הלל" כלפי כל הדברים הלא-נכונים. "הלל" על מוסיקה, "הלל" על יין, "הלל" על ספורט - ועוד דברים שתוכנם הוא אפסיות.

על מה משתוללים?

נמצא, שכאשר אנו אומרים "הללוי-ה", כוונתנו היא: "השתגעו" מה'. דוד המלך אומר: "תצעקו, תצעקו! אבל איזו צעקה? תצעקו אל ה' מתוך שמחה עצומה! "תשתגעו" מתוך שמחה! התלהבו רק מה! זהו תפקידכם בעולם - להתלהב ו"להשתגע" מה! אם זו הפעם הראשונה שאתם שומעים זאת, אז טוב שהגעתם. "הלל" נפשי את ה'" אין פירושו רק לשבח, אלא להתלהב ולהתרגש! ולזה נועדו הצעקות שלנו.

שלמה המלך אמר בחכמתו: "לְשַׁחֵק אֶמְרָתִי מְהֻלָּל וּלְשִׁמְחָה מֵה זֶה עוֹשֶׂה" - שלמה קבע ש"שחוק" - הוא סתם "השתגעו", וכן הוא אומר ש"לשמחה" - מה זו עושה? איזו תכלית יש לזה? אדם ששמח בלא סיבה מוצדקת - הרי זו טיפשות. הגמרא (שבת ל, ב) אומרת שהפסוק מדבר על "שמחה שאינה של מצוה". אדם השמח במצוה - הרי לזה ניתנה השמחה, אבל שמחה שאינה של מצוה "מה זו עושה"? - איזו תועלת יש ממנה? ממה אתה מתרגש?

מתלהבים מהברכה

זהו שאמר דוד: "הִלְלִי נַפְשִׁי" - על מה יש לי להלל ולשבח? "את ה'". כל שאר מיני השמחה הם בזבוז זמן. שכן אין טעם להתלהב מדבר שאינו קשור לעבודת ה'.

אשר על כן, יש לנו להתלהב מהדברים שה' מתלהב מהם. בשמחת תורה, כאשר מוציאים את ספרי התורה מארון הקדש, השתמש בכל כוחותיך להתלהב - לשיר ולרקוד לכבוד השי"ת. ובעצם אין זה רק בשמחת תורה, אלא בכל פעם שאדם אומר ברכה, מדוע שלא יאמר אותה בהתלהבות? כולנו אומרים יחד "ברוך ה' המבורך לעולם ועד" - בואו ונברך את ה' יחד! לא רק כחובה, אלא מתוך התלהבות והתרגשות. אנו "משתגעים" אחרי ה'. באמת ישנם מקומות שכן נראית התפילה. אם תכנסו לשם את תעמדו נדהמים! אולי תחשבו שאין זה מתאים - אבל עבורם זוהי דרך העבודה - "להשתגע" על ה'.

ראש השנה בסלבודקה

הזכרון מימי הישיבה עדיין עומד לנגד עיני. ב"ברכו" בליל ראש השנה, הישיבה כולה השתגעה. כן כן, השתגעה! הש"ץ ניגש לעמוד ואמר "ברכו את ה' המבורך" בשקט - כך זה נעשה שם, בלי ניגון, אלא הכל באופן מחושב. אבל אז ענה הציבור, ובני הישיבה פשוט "השתגעו" והחלו לצעוק: "ברוך ה' המבורך לעולם ועד!" איזה רעש היה שם! הקירות רעדו! הם ממש "השתגעו"! הנה מתחיל ראש השנה, יום הדין, ובאים אנו לדבר עם ה' בכדי להביע את אהבתנו אליו, את הכרת הטוב שלנו, ואת תקוותנו שהוא יתברך יתן לנו עוד שנה של חיים. ולכן צעקנו! כולם צעקו אל ה'!

אם אדם זר היה נכנס אז לבית המדרש, אין ספק שהוא היה חושב: "איזה בית משוגעים!" כמוכן, כאשר הוא נמצא באצטדיון ספורט, וכולם שם צועקים על כלום, הוא לא יחשוב כך. בודאי שלא! הרי ספורט הוא דבר חשוב, ששווה לצעוק בגללו. הקהל העצום שנוכח במשחק הספורט משתגע והומה ב"קול ענות" עבור שום דבר, ודמם נרתח בעורקיהם מרוב התרגשות. בזה אין לו בעיה, אבל כאשר הוא נכנס לבית מדרש שבו כולם משתגעים מ"ברכו את ה' המבורך" - פתאום הוא נעשה לאיש שקול ומחושב, והוא מסתכל על המקום כעל "בית משוגעים".

ואף אנו נאמר לו: "אכן, אנחנו "משוגעים" על ה'". ושגועון זה - היא היא השפיות הגדולה ביותר. הקהל העצום באצטדיון הספורט - ממה הוא מתלהב? מאפסיות! נתאר לעצמינו שכל האצטדיון היה מלא ביהודים שהתאספו יחד בכדי לצעוק אל ה'! הלוואי! הלא לשם כך נוצרה ההתלהבות, ולא לשם התלהבות מריקנות ואפסיות.

להתלהב מארוחת הצהרים

האמת היא, שאין בעולם הזה דבר שראוי להתלהב ממנו מלבד הקב"ה. נאמר שלאחר שתשמע שיחה זו, תשוב לביתך כדי לסעוד את ארוחת הצהרים שהכינה עבורך רעייתך. בודאי מחוייב את להודות לה. הרי היא עבדה קשה במטבח בזמן שאתה האזנת לשיחה בבית המדרש. תשבח גם את האוכל שהיא הכינה, ואל לך לקמץ בהודאה זו! ולאחר הארוחה, אל תשכח להודות לקב"ה על המזון שנתן לך. אל תברך מתוך הרגל, אלא מתוך מחשבה, מתוך שמחה והתלהבות.

אבל לאחר הארוחה, אל תלקק את השפתיים ותאמר לעצמך: "איך שאני אוהב שניצל!" אל תתלהב מעוף צלוי! זה כבר "קול ענות"! אל תאהב שום דבר חוץ מה'. האוכל היה טוב, אבל אל תאהב את האוכל.

אבל חשוב שלא תטעו בדברי: אפשר גם אפשר להתלהב מהעולם הזה. העולם שלנו מלא בהזדמנויות להתלהבות מותרת. כאשר דוד המלך אמר "הללי נפשי" - אני "אשתגע" על ה' - הוא לא תכנן לעבור לדור במערה חשוכה, מנותק מכל הנאות העולם, בודאי שלא! כל תהילותיו של דוד המלך היו בעולם הזה, אבל היו אלו תהילותיו של ה'. אדם שמתלהב ממראה של נוף עוצר נשימה, ועל ידי כך הוא מכיר את נפלאותיו של ה', אם העצים והעננים גורמים לו להתקרב לה' - זוהי התלהבות נכונה. אבל להתאהב בטבע עצמו - זהו כבר "קול ענות". אסור לנו "לאבד את הראש" בתוך עולם הזה.

נתאר לעצמנו אדם שיש ברשותו אוסף של מטבעות נדירות. בכל פעם שמגיע אליו אורח, הוא מראה לו בהנאה בלתי מוסתרת את האוסף המיוחד שלו. "תראה את המטבע הזה, הוא הגיע מאנגליה והיה בשימוש לפני כך וכך שנים!" אדם זה מתלהב מעולם הזה, אבל זה לא אמור לעניין אותנו! אין שום דבר רע באיזה מטבע ישן, אבל מה מעניין בזה? ממה יש להתלהב?

אם ביקר אצלך אדם שלא התלהב מאוסף הבולים הנדירים שברשותך, אל תחשוב עליו: "הוא לא מבין", אין לו טעם טוב", אלא תדון אותו לכך זכות, שהוא הרגיל את עצמו שלא להתלהב מאפסיות. יש דברים יותר חשובים בחיים שצריך להתלהב מהם. חברך אינו "פרימיטיבי", אלא הוא "מפותח" מאוד! הוא אינו מבזבז את זמנו על דברים שאין בהם כלום!

"קל קנוא ונוקם"

ישנם עיתונים המקדישים עמודים שלמים בדיון אודות המקום בו ניתן למצוא את המסעדה הטובה ביותר. המסעדה הטובה ביותר? זה לא אמור לעשות עלינו רושם כלל! ויש המקדישים כתבות שלמות בדיון מעמיק על היין הטוב ביותר. זוהי התלהבות על דבר שאינו כלום, שאין בו חשיבות כלל!

ואם אדם מתלהב ומתפעל מדברים אלו, פירוש הדבר הוא, שהוא שוכח מה', וה' אינו עובר על זה בשתיקה. כתוב "כִּי אֲנֹכִי ה' אֶלְקֶיךָ קַל קָנָא" (שמות כ, ה), "קל קנא" פירושו "וְכַבֹּדִי לֹא אֶתֵּן" (ישעיה מב, ח) - ה' אינו חולק את כבודו עם אחרים. לכן נצטוונו לאהוב את ה' בכל לבבנו, והיינו בכל רגשותינו, ולא רק בחלק מהם. הקצנה של רגשות - זהו דבר השייך אך ורק לה! "הָבוּ לָהּ כְּבוֹד נָעֵז" - איננו מתלהבים משום דבר חוץ מה'.

אִישׁ לְפִי מֵהֲלָלוֹ

לפי האמור עד כה נוכל להבין, שלעיתים קרובות אפשר ללמוד הרבה על האדם מתוך הדברים מהם הוא מתלהב. כתוב בספר משלי (כא, כא): "מִצָּרְף לְכֶסֶף וְכוֹר לְזָהָב אִישׁ לְפִי מֵהֲלָלוֹ". יש אופן שבו בודקים את הכסף והזהב, האם יש בו סיגים. בימים עברו, האופן בו בדקו את הכסף היה ע"י פעולה הנקראת "צירוף". היה סיר מיוחד שנקרא "מצרף", ובו היו ממיסים את הכסף, וכל הסיגים [הפסולת] היו צפים למעלה, ולפי כמות הפסולת שצפה, היו יכולים לדעת עד כמה הכסף הינו טהור. גם לזהב היה כלי דומה, שנקרא "כור" - תנור רותח שבו היו ממיסים את הזהב, ולפי רמת הזוהמה שצפה, כך ידעו את טיב הזהב. כל זה מועיל כדי לבחון את טיבם של הכסף או הזהב. אבל מה יעשה אדם המבקש לבחון את טיבו של אדם אחר? כיצד ניתן לגלות מיהו באמת. על זה עונה שלמה המלך "אִישׁ לְפִי מֵהֲלָלוֹ" - לפי שבחיו.

עצה לשידוכים

יש מספר פירושים לפסוק זה, מהו "לפי מהללו", ונבארם אחד לאחד. הפירוש הראשון הוא: לפי מהללו - לפי האופן שבו משבחים אותו בני אדם. בדוק כמה בני אדם מתלהבים ממנו, ותוכל ללמוד עליו רבות.

מי שיש לו בנות בשידוכים - שיקשיב היטב לדברים. אני נותן לכם כאן עצה טובה בחנם. אם אתם חפצים לברר על טיבו של בחור, האזינו היטב כיצד משבחים אותו חבריו ורבותיו, כמה התלהבות יש בשבחים הנאמרים עליו. אם התקשרת למשגיח כדי לברר על בחור, והמשגיח עונה לך בטון שלו ורגוע: "כן, הוא בחור טוב מאוד" - רד מהרעיון! הוא לא בשבילכם!

אדם שלא למד ספר משלי, כאשר יסיים את השיחה עם המשגיח, ויישאל על ידי רעייתו: "מה אמר המשגיח?" הוא יענה לה: "הוא אמר שהוא בחור טוב" - זוהי שגיאה חמורה!

אם המשגיח מתלהב מהבחור, אם אתה שומע את ההתלהבות בקולו - יתכן שמדובר בבחור טוב ממש. אמנם עליך להפחית כששים אחוזים ממה שהמשגיח אומר עליו [משום שהמשגיח הוא אדם טוב-לב שאוהב את תלמידיו], וזה מתאר לך פחות או יותר את הבחור. למרות ששים האחוזים שהפחת - עדיין ניתן ללמוד הרבה מהאופן בו המשגיח מתאר את הבחור. כמוכן שהדברים אמורים גם לגבי בנות.

זהו אם כן הפירוש הראשון בפסוק "איש לפי מהללו" - תוכל לבחון את האדם לפי האופן בו אחרים משבחים ומהללים אותו.

גמרא או פיצה?

אולם רבינו יונה בשערי תשובה (שער ג מאמר קמח) מפרש את הפסוק באופן שונה לחלוטין [ואלו ואלו דברי אלקים חיים. שלמה המלך בחכמתו, כלל את שני הפירושים בלשון הפסוק]. רבינו יונה מפרש כך: "איש" - תוכל עמוד על טיבו של האיש, "לפי מהללו" - על פי הדברים אותם הוא מהלל ומשבח. אם תאזין ותבחין אלו הם הדברים המרגשים אותו - תוכל ללמוד הרבה על אישיותו.

לדוגמא - נערה המנסה לעמוד על טיבו של בחור שהוצע לה כשידוך, צריכה לשים לב אלו נושאים מעניינים אותו. כאשר הוא מספר על הישיבה בה הוא לומד - על מה הוא משוחח? אם הוא מספר על

המסכת אותה הם לומדים ועד כמה הוא נהנה ממנה, על השיעור-כללי הנפלא של ראש הישיבה, ועל רצונו לגדול בתורה ולהיות תלמיד חכם - אמנם יתכן שהכל הצגה - אבל לפחות זה מה שהוא מציג. למעשה, אם הוא מדבר על ההווי בישיבה - מן הסתם הישיבה זה מה שמעניין אותו. אם הוא מתלהב מהמשגיח, מהמגיד שיעור, כנראה שזה מה שהוא באמת - בחור המחשיב את לימוד התורה, ושואף לגדול בה.

לעומת זאת, אם הוא משוחח על טיולים, על המסלולים בהם צעד, ועל האתרים השונים שבהם ביקר, או שהוא מדבר על כל מיני עניינים שונים - יכולה המשושכת לדעת כי אלו הם הדברים שמעניינים אותו. נניח שהוא מדבר על מסעדות כשרות למהדרין. היום יש כל כך הרבה מאכלים אותם ניתן להשיג בכשרות מהודרת. ממתקים, מאפים, וכו' וכו' - ברכות יחולו על ראשם של אלו שאפשרו ליהודים שומרי תורה ומצוות להנות ממאכלים אלו, והפכו את חייהם לנעימים יותר. אבל אם הבחור מדבר על זה - אז זה מה שהוא. וכמו שפירשו בדרך צחות את דברי בעל ההגדה: "חכם מהו? אומר" - כלומר מה שאדם מדבר עליו - זה מה שהוא. הבחור שלנו הוא בחור של אוכל.

שלושה מבטים על סעודה שלישית

יש סיפור מפורסם, אותו סיפרתי פעמים רבות, על שלושה אנשים שישבו יחד, בסמוך זה לזה, בסעודה שלישית בבית הכנסת. במשך הסעודה, הרב אמר דרשה, וכן שרו זמירות. מיד לאחר הסעודה, ממש לפני תפילת מעריב, אחד מהשלושה פונה לחבריו ואומר: "אה! איזו דרשה!" השני אומר: "אילו זמירות מתוקות!" דברי התורה לא דיברו אליו, אבל הוא נהנה מהזמירות. ואילו השלישי שיבח את דג ה"הערינג": "כזה הערינג מעולם לא טעמתי!"

"איש לפי מהללו" - תוכל לעמוד על מהותו של האיש על פי הדבר אותו הוא משבח. האם הוא איש של תורה, של זמירות שבת, או איש של הערינג. זהו המבחן - מה מרגש ומלהיב אותו. כאשר אנו נזקקים לברר על אדם אחר - לצורך שידוכים או לכל ענין שהוא - הדרך לדעת מי הוא, היא ע"י שנשמע מה מרגש ומלהיב אותו. זוהי העצה של שלמה המלך - וכך נוכל לעמוד על טיבם של בני אדם.

הדיבור עושה את האדם

וכאן אנו מגיעים לפירוש השלישי של הפסוק. אמנם רבינו יונה לא כתב פירוש זה, אבל הפירוש הזה גם-כן נכלל בלשון הפסוק, והוא עקרוני מאוד לענייננו. "איש" - כיצד תוכל לשפוט מה יהיה עתידו של אדם זה, ולאיזה כיוון הוא צועד, "לפי מהללו" - על-פי הדברים אותם הוא משבח. כלומר, מלבד מה שהדיבור מגלה לנו מה מלהיב ומרגש אותו עכשיו, הוא גם מורה לנו לאן יגיע אדם זה. בחור שמתלהב מהמגיד-שיעור שלו, מתלהב מצדיקים, מגדולי ישראל, מתלהב מהסוגיא, אם הוא מתלהב מיראת שמים ומדות טובות - זהו סימן טוב למה שעתיד לצאת ממנו. "ואיש לפי מהללו" - האיש נעשה לאותו הדבר שהוא מהלל.

בחור ג"כ צריך לבחון האם הנערה מתרגשת מהבית אותו היא שואפת להקים, ומדברת בשמחה על בית של תורה, בית מלא בילדים, ולא עושה זאת בצורה אפאטית ושקטה, אלא בחום ובתשוקה. האם היא חפצה באמת להקים בית שתשרה בו שכניה, בית של קדושה, בית שהוא מקדש מעט. האם היא מייחלת לילדים קדושים וטהורים, עובדי ה', שילכו בדרך התורה. ואין הכוונה שהיא עושה תנועות דרמטיות כאשר היא מדברת על זה - אבל אפשר לשמוע את זה בקולה. לא רק שזה מגלה מה היא עכשיו, אלא זה מראה לנו לאן היא תגיע. אם היא מהללת את זה - זה מה שהיא תהיה.

כיצד להפוך למושחת

לכן משה רבינו התייסר כל כך כאשר שמע את ה"קול ענות" של עם ישראל, את ההמולה שהם יצרו סביב העגל - סביב האפסיות. אתם מתלהבים מדבר כזה, מדבר שהוא "כלום"? זה אומר שכבר עכשיו אתם "כלום", ואם זוהי הדרך בה אתם צועדים - אתם תהפכו לעוד יותר "כלומניקים".

ישנם כל כך הרבה אנשים שמתלהבים מלריב עם קרובי משפחתם. הדבר לא יאומן, ועד שנכנסתי לתפקידי כרב, לא חלמתי שכך הם פני הדברים - אנשים פשוט מתרגשים מלריב! כלה עם חמות, אח עם אחיו - אנשים מעוניינים לריב. אז אם זה מה שמעניין אותך, זה אכן מה שיצא ממך - "איש לפי מהללו" - תהפוך לאדם מושחת!

לעומת זאת, אדם המדבר תמיד על דברים טובים, מתרגש מה', ומשוחח בהתלהבות על עבודת ה' - הוא זה שיגדל להיות עבד ה'. זהו יסוד עצום, כיצד לחיות את חיינו, כיצד להצליח בעולם הזה. מה שמלהיב אותך - זה מה שיצא ממך.

חיים של דיבור

למדנו אם כן נושא חשוב מאוד - והוא הכח של הדיבור שלנו, והפעולה שהוא פועל עלינו. אדם מדבר על הנושאים שחשובים לו, וכאשר אנו מדברים אל איזה נושא, ומתלהבים ממנו - זה גם יעצב את דרכנו בחיים, משום שכוחו של הדיבור הוא עצום, והוא גדול יותר מהמחשבה. המחשבה של האדם היא גם כן דבר חשוב עד למאוד, אבל כאשר אדם אומר את המלים - הדברים נכנסים לאזניו ומשם לראשו, בעוצמה גדולה יותר.

החובות הלבבות (שער חשבון הנפש, חשבון ט) מלמד אותנו כי "המחשבה נמשכת אחר הדיבור". כאשר אדם אומר מלים, הדברים נכנסים לראשו, מתיישבים בדעתו, ומשפיעים עליו. גם אם לא תשים לב לזה מיד, בכל פעם שתאמר את המלים, הדברים יעשו רושם קטן, ולאט לאט הם יחלחלו אל נפשך וישפיעו על אישיותך. האמינו לי, הדברים משפיעים. זה נעשה חלק ממך, חלק מאישיותך, והופך אותך לאדם אחר.

איך להיות צדיק

אנשים המשבחים את הצדיקים - הם יהיו צדיקים! השומעים אתם? זו זכות גדולה לשבח את הצדיקים בביתכם. חייבים ללמד את הילדים לדבר בשבחם של גדולי ישראל. לצערי, ישנם אנשים שמזניחים את הענין הזה, ואינם מבינים עד כמה חשוב לדבר בבית במעלתם של גדולי ישראל. מוכרחים לדבר באהבה על בני התורה! דברו על זה כמה שיותר! ילדיכם ילמדו מכם שבית יהודי הוא בית שבו משבחים לומדי תורה, בית שבו מעריצים תלמידי חכמים.

אנו אוהבים את כ"ק האדמו"ר מבאבוב! אנו אוהבים את מרן הגר"י קמנצקי! אוהבים את מרן הגר"מ פיינשטיין! אוהבים את כ"ק האדמו"ר מסאטמר! פעם נכחתי במעמד אמירת ההושענות אצל כ"ק האדמו"ר ר' יואל מסאטמר זצ"ל, והוא אמר את ההושענות במשך ארבע שעות! הוא לא סיים בזריזות, אלא המשיך, דבוק בתפילתו, במשך ארבע שעות! הבטתי בו במשך כל הזמן הזה. איזה תענוג זה היה להביט בצדיק! אנחנו אוהבים את כל הצדיקים, את ראשי הישיבות כולם, ומדברים על כולם באהדה ובהערצה!

להלל את הצדיקים הקטנים

ולא רק הצדיקים המפורסמים. אם יש אדם שהוא בעל חסד - צריך לשבח גם אותו. התרגש ממנו! אפילו אם הוא לא עשה עבורך אף טובה, הרי "ה' אוהב צדיקים", אע"פ שהם לא "עשו לו שום טובה", הוא

אוהב אותם רק בגלל שהם צדיקים, וכמו כן אנחנו צריכים לאהוב אותם, ללא קשר לטובה שעשו לנו. אז אם אתה מכיר אדם שהוא בעל חסד, אדם שאוסף צדקה למשפחות נזקקות, שעוזר לאנשים מסכנים - תשבח אותו, ולא רק שבחים אלא "הלל" - "תשתגע" מרוב אהבה והערצה כלפיו!

חשוב מאוד לשים לב, ש"להלל את ה'" פירושו גם לא להלל דברים אחרים. התלהבות אינה דבר שאפשר לחלק על פי בחירה אישית. ההלל והשבח ניתנים רק על-פי רצונו של השי"ת, ולכן אין לשבח סתם בן אדם יתר על המדה, אלא אם עושים זאת כדי לגרום לו לשנות את דרכיו. אם רואים אצלו נקודה טובה, והתקווה היא שאם נשבח אותה, הדבר יגרום לו להתחזק בנקודה זו - אז מותר לשבחו, אבל בלא הכי, יש לשמור את השבחים למי שהם מגיעים לו.

אנשים המשבחים את מי שאינו ראוי לשבח זה - טועים טעות גדולה. ישנם כאלו שאפילו משבחים רשעים. אמנם על פי רוב, אנשים חרדים אינם משבחים רשעים, אבל לפעמים הם מגזימים בשבחם של אנשים שאינם צדיקים. אינני רוצה לנקוט בדוגמאות, אבל דברים אלו קורים, ויש להיזהר מזה.

"האיש של השנה"

היה איזה ארגון "יהודי" בארה"ב שערך אירוע גדול, בו הארגון בחר ב"איש של השנה". בתואר ה"נכסף" זכה יהודי שהיה נשוי לגויה. היא אפילו לא עברה איזו "גירות", אלא גויה ממש! אותו אדם עלה לבימת הכבוד וקיבל לידי את התעודה המעידה על היותו "האיש של השנה", בעוד כל היהודים מוחאים לו כפים! זהו "האיש של השנה"!

אמנם זוהי דוגמא קיצונית, אבל גם אדם שאינו חוטא, ואפילו אם הוא מוגדר כ"חרדי" - אם הוא אינו בעל מדות טובות, אם אינו עובד ה', אין לנו להרבות בשבחו. איננו מתגרשים מאנשים שאינם עובדי ה' וצדיקים. כתוב "עֲזְבִי תוֹרַת יְהוָה לְרָשָׁע" (משלי כח, ד). מי שמתלהב ומתרגש מרשע, אפילו במעט - עליו לדעת שהוא עצמו נקרא "עוזב תורה". הוא מזניח את היסוד הגדול שלימד אותנו משה רבינו כאשר ירד מחר סיני.

אי-סובלנות באמריקה

יש שיאמרו שדברי כאן נגועים באי-סובלנות ובאי-קבלת האחר. נכון הדבר! איננו סובלניים כלפי "עוזבי תורה"! זה לא מוצא חן בעיניך? את מי זה מעניין? "וְשִׁמְרֵי תוֹרַת יִתְגַּדְּרוּ בָם" (משלי שם) - שומרי תורה עונים את הרשעים. אין זה אומר שצריכים לפגוע ברשעים או לריב אתם. אבל צריכים להיזהר שלא לכבד אותם. אסור לחלק כבוד לכל דכפין, כי כבוד פירושו שאתה מתלהב מהדבר. כבוד לאנשים אלו הינו "קול ענות אנכי שומע".

מוכרחים אנו לשים לב את מי אנחנו משבחים. לשבח אדם משום שהוא ידוע לרקוד או לנגן בכינור - זו עוולה. את השבחים יש לשמור לצדיקים; "וְהִצַּדִּיקוּ אֶת הַצַּדִּיק" (דברים כה, א) - יש לשבח ולהצדיק את הצדיקים. יש להתלהב ולהתרגש מהצדיק, ללא כל גבול!

צדיקו של עולם

לאור הדברים, צריכים אנו להזכיר לעצמנו כי "צַדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו" (תהילים קמה, יז) - הצדיק האמיתי הוא השי"ת, ואנשים העוסקים כל חייהם בלספר בגדולת ה' ובשבח עבודתו, הם אלו שיצליחו להיות צדיקים בעצמם. זהו שאומר דוד: "אהללה ה' בחיי" - זהו הדבר בו אנו חפצים - לדבר רק אודות ה'!

אין לך קהל מאזינים? אנשים אינם רוצים לשמוע על ה'? אתה יכול לדבר אל עצמך! דבר על השי"ת כמה שיותר, משום שכך תהיה "לפי מהללך" - כך תזכה להיות צדיק ועובד ה'. הקב"ה מביט באיש זה

המספר בגדולתו ובשבחו ואומר: "הוא שלי! הוא מתרגש ממני!" זה מראה על האדם שהוא עכשיו, ולא פחות חשוב מזה - על האדם שהוא עוד יהפוך להיות.

תענוג לנקות לפסח

ישנו ענין נוסף, המבוסס על אותו יסוד, והוא לשבח מעשים של צדק. צריך לשבח לא רק צדיקים אלא גם מעשים טובים. לשבח עבודת ה' - זהו הישג גדול ביותר. אם אתה בעל משפחה - בשלחן השבת, תשבח את המצוות. אל תחמיץ את ההזדמנות! "שבת! אי, איזה ענין גדול הוא לכבד את השבת! איזו מצוה גדולה! ועונג שבת! כמה טוב לאכול את מאכלי השבת לכבוד שבת קדש. איזה מרגש לאכול חלה של שבת!"

גם נקיון הבית מחמץ - הוא דבר שעלינו לשמוח בו ולהתלהב ממנו. צריכים להתרגש מבדיקת חמץ! דבר עם משפחתך על התענוג שבאכילת מצה. כל מצוה שהיא - הסבר לבני ביתך על השמחה שבעשיית מצוה, ועל גודל חשיבותה. רומם את המצוה; התרגש ממנה. זה מה שה' מבקש מאתנו.

להתלהב מהשיבה

בחור ישיבה שחוזר לביתו ויושב עם בני משפחתו מסביב לשולחן, יכול לומר: "איזה בחורים נחמדים יש בישיבה שלי!" תן לבני משפחתך לחשוב שכל הבחורים הם נחמדים. תשבח את הרמ"ם בישיבה, את ראש הישיבה והמשגיח. תשבח את הכל בישיבה - גם את האוכל. ספר להם כמה טעים האוכל בישיבה. ספר להם כמה נקי ומסודר בישיבה - ובאמת זהו דבר שצריך להקפיד עליו, אם אתה מתלהב מהישיבה - שים לב לא לזרוק שום דבר על הרצפה!

ספר להם על ה"גישמאק" שבלימוד. "אה! אנחנו יושבים כל היום בישיבה ופשוט נהנים!" תסביר לאחרך ולאחיותיך שאין תענוג גדול יותר מללמוד סוגיא בעיון. אפילו אם אתה עצמך עדיין לא הגעת למדרגה זו - תאמר את זה בכל זאת, כי זו האמת. ככל שתאמר את זה יותר, כך זה יתגשם אצלך. וכמו שאנחנו מתפללים: "והערב נא ה' אלקינו את דברי תורתך בפינו" - נסה לגרום לדברי התורה להיות מתוקים בפיך.

שבח את התפילה. ספר לכולם על ההנאה שיש בתפילה בכוונה! "אה! א'מחיה! תענוג להתפלל בכוונה!" אני זוכר שכאשר הייתי ילד בן אחת עשרה, עמדתי מחוץ לבית הכנסת ושמעתי יהודי מבוגר אומר: "אה! זה היה א'גישמאקע מעריב!" הוא עשה תנועות בידיו "זה היה תענוג!" הייתי בן אחד עשרה, ועד היום אינני מסוגל לשכוח את המראה הזה. למדתי אז שמעריב זה דבר מהנה.

חיים של התלהבות

זהו תפקידנו בעולם - לומר הלל על כל דבר שקשור לקב"ה. וזאת אומרת שכל שתלהב יותר מה', וככל שתלהב את הדברים החשובים שבעולם הזה - כך תכין את עצמך לעולם הבא. זהו הדבר שמשנה רבינו לימד אותנו כאדר ירד מהר סיני: העם הזה, שבו בחר ה' להיות לו לעם סגולה לנצח נצחים, אינו יכול להיות עם של "קול ענות" - עם שמתלהב מאפסיות ומכלום.

לכן אנו שרים ומזמרים "אֲשֶׁרִי הָעָם שֶׁכָּחָה לוֹ אֲשֶׁרִי הָעָם שֶׁה' אֱלֹהֵינוּ" - כי עם שמתלהב ומתרגש מה' - הוא העם שיהיה יחד עם ה', בעולם הזה ובעולם הבא!

שבת שלום ומבורך!

פרושים וביאורים על סדר התפילה

מתוך ספר תפלת אביגדור - פירוש התפילה מאת רבינו זצ"ל

ישתבח שמך לעד מלכנו - עתה, בסיום פסוקי דזמרה, מביעים אנו חרטה על שאנו מסיימים, כי שמך ראוי שישתבח לעולם בלי סוף, שהרי אתה מלכנו אשר בראנו, ומנהיגנו המשגיח עלינו וממלא כל צרכינו, ולכן אנו עבדיך העובדים לפניך בכל כחינו. ומכיון ששבחי המלך הם מעקרי העבודה, ראוי שנשבח לעולם ועד.

הקל המלך הגדול והקדוש - קל פרושו בעל היכולת, והוספת ה"א, הקל פירושו שהוא הקל היחידי.

המלך הוא המנהיג, המנהל כל דבר ולו לבד החכמה המאפשרת קיום העולם **הגדול**, שלעומתו כל דבר בבריאה קטן הוא. והוא לבד הגדול, **הקדוש**, השלם.

בשמים ובארץ - זהו המשך לתחילת דבורו, שראוי שישתבח שמך לעד בשמים ובארץ, [השבח שבשמים יתבאר בברכת יוצר אור, בשירת המלאכים]. כל הבריאה נעשתה כדי לשבח ולהכיר גדולת ה' כמו שנאמר (קהלת ג, יד) אלקים עשה שייראו מלפניו, וזוהי השלימות הגדולה שתתכן. המלאכים בשמים משבחים מחמת שלימותם, ואנו בארץ משבחים כדי להשיג השלימות.

כי לך נאה ה' אלקינו ואלקי אבותינו - נאה פירושו כי כל מה שנאמר הכל אמת, ואי אפשר לגמור השבח כי אמיתת גדולתך למעלה מכל תיאור. עם כל זה, אנו מחויבים ביותר להתבונן בגדולתך, הן משום שאנו העם הנבחר ואתה אלקינו המיוחד, וביותר משום שבנים אנו לאבותינו, אשר עממה עשית חסדים מיוחדים.

שיר ושבחה - שיר הוא דיבורי רגש נעלים. ושבח, פירושו הבהרה ואריכות בהסבר הדבר.

הלל וזמרה - הלל הוא ההבעה בהתפעלות ובהתלהבות, וזמרה היא נגינה בין בפה ובין בכלי להראות אהבתינו.

עוז וממשלה נצח - לך כל העוז, ואתה לבד מושל בכל. נצח מציין קיום ונצחיות, וגם נצחון, כי המנצח נשאר קיים והמנוצח יאבד.

שאל איך ויגדך זקניך ויאמרו לך

מתוך תשובות שהשיב הרב זצ"ל לשואלים

שאלה:

כמה פעמים כדאי לסיים את ספר מסילת ישרים ב"זמן" אחד?

תשובה:

המסילת ישרים הוא ספר עמוק, ולכן כדאי להתקדם אתו לאט. הדרך הנכונה ללמוד אותו היא לחזור על כל שורה, שוב ושוב, לאט ובקול רם, ולחשוב על המלים עד שהם יספגו בשכלך.

אמנם ללמוד אותו במהירות אינו בזבז זמן, אבל הוא ישפיע עליך באמת רק אם תלמד אותו לאט, באופן שדבריו יחדרו אל תוך שכלך ויהפכו להיות חלק מאישיותך. ולכן, התשובה לשאלה היא שאם הנך רוצה ללמוד מסילת ישרים באופן הנכון, לא תוכל לסיים אותו כל-כך הרבה פעמים ב"זמן" אחד.

מדור זה נתרם לע"נ:

להנצחות 076-599-4020